

інакше є небезпека, що буде дисбаланс між організаційними й особистими завданнями організації;

- відкритість і доступність до потрібної інформації;
- створення системи, в якій всі рішення ухвалюють колегіально з урахуванням думки кожного, в ході чітко організованої дискусії [4].

Система лідерства має базуватися на демократичному стилі управління. У середовищі вільного висловлення думок кожного може виникнути унікальна ідея, що у майбутньому створить додаткову конкурентну перевагу для організації. Коли компанія опиратиметься на лідерів, між якими буде налагоджена взаємодія, і коли керівник буде виступати в ролі провідника, модератора, то можна досягти істотних результатів.

Висновки. Нова парадигма лідерства повинна бути профілактичною, а не лікувальною. Для розвитку організації кожному потрібно дати змогу діяти, реалізовувати сповна свій потенціал, таким чином з'являтимуться нові лідери. Результати роботи лідерських команд будуть виражені і в створенні адекватних зважених стратегічних управлінських рішень, і в ефективній реалізації стратегії.

Перспективи подальших досліджень. Для реалізації стратегічних завдань підприємства треба і надалі вдосконалювати систему лідерства в компанії. Залишається ще багато питань, які потрібно й надалі вивчати, а саме, як стимулювати формування нових лідерів, креативних лідерських команд, як вибудувати механізми управління ними. Також варто дослідити природу становлення лідерів, вдосконалювати вимоги та вивчати здібності, якими мають володіти лідери у новому конкурентному середовищі. Дуже важливим завданням є створення сприятливих умов в організації для реалізації усього потенціалу лідерів і дослідження їхнього впливу на інших працівників.

Література

1. **Marvin Bower** Developing leaders in a business. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: http://www.mckinseyquarterly.com/Governance/Leadership/Developing_leaders_in_a_business_237.
2. **Tsun-yan Hsieh and Sara Yik.** Leadership as the starting point of strategy. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: http://www.mckinseyquarterly.com/Strategy/Strategy_in_Practice February 2005.
3. **Карлоф Б., Седерберг С.** Вызов лидеров : пер. со швед. – М. : Изд-во "Дело", 1996. – 352 с.
4. **Финдельман Г.Н.** Характерные черты лидера в менеджменте. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: <http://www.management.com.ua/hrm/hrm123.html>. 26.05.2006.
5. **10 мировых трендов по лидерству** // Журнал "Стратегии", 2008. – № 3.
6. **Рамперсад Х.** Универсальная система показателей: Как достигать результатов, сохраняя целостность : пер. с англ. – 3-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. – 352 с.

УДК 336.012.23

*Доц. Л.Є. Фурдичко, канд. екон. наук; О.В. Стецків;
І.І. Лютан – НУ "Львівська політехніка"*

НАПРЯМКИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

Визначено сутність поняття "фінансовий стан підприємства", а також розглянуто оцінку як один з найбільш значущих етапів процесу управління фінансовим ста-

ном підприємства. Подано наявну інформацію про переваги і недоліки розглянутих напрямків оцінки фінансового стану підприємств.

Ключові слова: підприємство, оцінка фінансового стану підприємства, показники оцінки фінансово стану підприємства.

*Assoc. prof. L.E. Furdichko; O.V. Steckiv; I.I. Lyutan –
NU "Lvivs'ka Politekhnik"*

Directions of estimation of the financial state of enterprises

In the article certainly essence of concept "state of pidpriemstva" and also an estimation as one of the most meaningful stages of process of management of enterprise the financial state is considered. Present information is given about advantages and lacks of the considered directions of estimation of the financial state of enterprises.

Keywords: enterprise, estimation of the financial state of enterprise indexes of estimation financially to the state of enterprise.

Проблема аналізу фінансового стану підприємства та його оцінки є актуальною і сьогодні, оскільки, з одного боку, він є результатом діяльності підприємства, тобто його досягнення, а з іншого – визначає передумови розвитку підприємства. Потребу такого аналізу можна пояснити, насамперед, тим, що досить часто підприємства не здатні правильно оцінити свій фінансовий стан, що в майбутньому створює серйозні перешкоди для здійснення його ефективної діяльності. Тому це питання досліджували багато вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема Т.А. Обущак, О.Л. Хотомлянський, П.А. Знахуренко, О.А. Сметанюк та ін. Зазначимо, що особливу увагу приділено питанням, пов'язаним не тільки з аналізом фінансового стану, а й з його оцінкою та управлінням.

На сьогодні існують розбіжності у визначенні сутності поняття "фінансовий стан підприємства", що спричиняє неоднозначність у здійсненні його оцінки на підприємствах. Тому потрібно уточнити це поняття. Саме це питання розглядає Т.А. Обущак у своїй статті "Сутність фінансового стану підприємства". На основі результатів дослідження автор запропонував таке трактування цього поняття: фінансовий стан підприємства – це сутнісна характеристика діяльності підприємства у певний період, що визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатності ефективно здійснювати її у майбутньому [1].

Оцінку фінансового стану підприємств здійснюють безпосередньо за низкою методик, розроблених міністерствами (відомствами), Національним Банком України та комерційними банками. Основу таких методичних підходів до оцінки фінансового стану підприємств було закладено ще з 1998 р., Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та Державною податковою адміністрацією України. Удосконалені варіанти останнього розроблення висвітлено у Методичних рекомендаціях з аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій у 2000-2003 рр. Для підприємств, що підлягають приватизації, Міністерство фінансів та Фонд державного майна України у 2001 р. розробили окреме Положення про порядок здійснення аналізу їхнього фінансового стану [2].

Фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю показників, ієрархічно пов'язаних між собою. Нижній рівень їхньої ієрархії характеризується вартісними показниками балансу і фінансових результатів підприємства, поданих в абсолютному чи відносному виразах. Одиничні показники, розташовані на вищому рівні системи, характеризуються фінансовими коефіцієнтами, що подаються в абсолютному виразі.

Найпростішим методом оцінки i -го одиничного показника діяльності підприємства є нормування показників, яке виконують за формулою:

$$K_i = \frac{P_i}{P_{i\text{норм}}}, i = \overline{1, n}, \quad (1)$$

де: K_i – одинична оцінка фінансового стану підприємства за i -им показником; P_i – фактичне значення i -го фінансового коефіцієнта $i = \overline{1, n}$; $P_{i\text{норм}}$ – нормативне значення i -го фінансового коефіцієнта; n – загальна сукупність оцінних показників.

Цей метод використовують, якщо зростання одиничних показників приводить до зростання одиничних оцінок (обсяг виробництва, прибутку, продуктивності праці та ін.).

Якщо зменшення показника приводить до зростання оцінки (собівартість продукції, витрати на 1 гривню товарної продукції та ін.), використовують формулу:

$$K_i = \frac{P_{i\text{норм}}}{P_i}, i = \overline{1, n}. \quad (2)$$

Нормування одиничних показників фінансового стану підприємства в кожному періоді здійснюють на основі їхнього порівняння з нормативним значенням, а в разі їхньої відсутності – з найкращими значеннями показника за досліджуваний минулий період. Якщо нормативне значення одиничного показника відповідає якомусь інтервалу, то за норматив беруть значення середини інтервалу [3].

Діагностика фінансового стану дає змогу оцінити достовірність поточного фінансового обліку та звітності, створює базу для висування гіпотез про закономірності і можливість нестійкого фінансового стану.

Питання відбору показників, що найоб'єктивніше відображають тенденції зміни фінансового стану, розв'язує кожне підприємство самостійно. Однак будь-який набір, зазвичай, складається з чотирьох груп: показники ліквідності; показники стійкості; показники рентабельності (прибутковості); показники ділової активності (обіговості).

У більшості літературних джерел платоспроможність підприємства визначають за такими основними показниками: коефіцієнт поточної платоспроможності, коефіцієнт проміжної платоспроможності та коефіцієнт абсолютної платоспроможності. Коефіцієнт поточної платоспроможності визначає, який обсяг грошових ресурсів є в наявності у підприємства на момент здійснення оцінки. Основною метою використання цього показника є визначення можливостей погашати поточні зобов'язання та визначення резерву

ліквідних активів для погашення зобов'язань підприємства в разі незбалансованості його грошових потоків. Застосування коефіцієнта проміжної платоспроможності в практиці здійснення оцінки платоспроможності передбачає визначення можливості погашення поточних зобов'язань за найбільш критичного положення підприємства, оскільки передбачає уникнення впливу його запасів. У визначенні рівня коефіцієнта абсолютної платоспроможності враховують високоліквідні цінні папери [4].

Для оцінки фінансового стану підприємства важливими є показники фінансової стійкості, насамперед показники оцінки структури капіталу: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт концентрації залученого капіталу, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт довготермінового залучення позикового капіталу.

Не менш важливу роль відіграє аналіз ефективності використання активів з урахуванням того, що саме від швидкості їх перетворення в грошову готівку залежить платоспроможність підприємства. Ефективність використання активів характеризується їх обіговістю. Найчастіше для виміру обіговості обігових коштів використовують такі показники: тривалість одного обігу в днях; коефіцієнт обіговості обігових коштів; коефіцієнт закріплення чи завантаження обігових коштів.

Для оцінки ефективності господарської діяльності переважно використовують показники прибутковості, які доцільно об'єднувати в такі групи: показники, що ґрунтуються на витратному та ресурсному підходах, та показники, що характеризують прибутковість продажів.

Рентабельність власного капіталу дає змогу визначити ефективність використання капіталу, інвестованого власниками, та порівняти цей показник з можливим отриманням доходу від вкладення цих коштів в інші цінні папери. П.В. Єгоров і В.Г. Андрєєва вирізняють коефіцієнт операційної рентабельності реалізованої продукції. Цей показник свідчить, наскільки ефективною є власне виробнича діяльність підприємства [5].

Останнім часом певної уваги заслуговує такий напрямок оцінки, як визначення рівня ризику підприємницької діяльності, оскільки будь-яка діяльність пов'язана з імовірністю отримання як надприбутку, так і збитку. Оскільки чинник ризику найбільш істотний вплив має на рівень прибутковості підприємства, а фінансові втрати є найбільш істотними та можуть спричинити банкрутство підприємства, при дослідженні проблеми ризику цікавим є розгляд рівня прибутковості з урахуванням чинника ризику.

У процесі аналізу рівня прибутковості з урахуванням чинника ризику визначенню підлягає досягнутий рівень прибутковості та величина його коливань за певний проміжок часу, що дає змогу визначити, наскільки досягнутий рівень прибутковості є випадковим, ймовірність досягнення її бажаного рівня в майбутньому, або ймовірність виникнення збитків.

На думку автора статті "До питання багатфакторної системи діагностики фінансового стану підприємства" О.А. Сметанюк, основною вадою більшості методик діагностики фінансового стану, як вітчизняних, так й іноземних авторів, є ігнорування галузевих особливостей [6].

Отже, здійснений огляд наявних у теорії та практиці підходів до оцінки фінансового стану підприємства свідчить про потребу подальшого розгляду та розроблення цього питання як з теоретичної, так із практичної точок зору. На основі досліджень сформульоване власне бачення сутності оцінки фінансового стану підприємства. Визначено, що в сучасних умовах функціонування підприємств потрібною є всебічна оцінка фінансового стану, яка визначає доцільність врахування, поряд з такими напрямками оцінки, як платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, прибутковість підприємства, такого напрямку, як рівень фінансового ризику.

Література

1. **Обушак Т.А.** Сутність фінансового стану підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 9. – С. 92-100.
2. **Про затвердження** Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98 р. № 22.
3. **Хотомлянський О.Л., Знахуренко П.А.** Комплексна оцінка фінансового стану підприємства // Фінанси України. – 2007. – № 1. – С. 111-115.
4. **Обушак Т.А.** Основні методичні напрямки оцінки фінансового стану торговельних підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 12. – С. 99-106.
5. **Егоров П.В., Андреева А.А.** Диагностика управления финансовой деятельностью предприятия : монография. – Донецк : Юго-Восток ЛТД, 2005. – С. 202-204.
6. **Сметанюк О.А.** До питання багатофакторної системи діагностики фінансового стану підприємства // Вісник Вінницького політехнічного ін-ту. – 2007. – № 3. – С. 34-41.

УДК 336.143

Аспірант С.Г. Шевченко¹ – НЛТУ України, м. Львів

АНТИІНФЛЯЦІЙНІ ЧИННИКИ ЗРОСТАННЯ РІВНЯ МОНЕТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Розглянуто антиінфляційні чинники зростання рівня монетизації економіки України в умовах кризи. Висвітлено роль НБУ та зарубіжний досвід регулювання інфляційних процесів за допомогою грошового наповнення економіки країни.

Ключові слова: фінансова система, попит на гроші, інфляція, монетарна політика.

Post-graduate S.G. Shevchenko – NUFWT of Ukraine, Lviv

Antiinflationary factors of growth of level of money filling in Ukraine economy

In the articles the antiinflationary factors of growth of level of money filling of economy of Ukraine are given and considered in the conditions of crisis. Followed the role of NBU and foreign experience of adjusting of inflationary processes by the money filling of economy of country.

Keywords: financial system, demand on a money, inflation, monetary policy.

За даними Світового банку, існує зв'язок між наповнюваністю економіки грошми, розвиненістю фінансової та грошово-кредитної систем, з одного боку, і темпами економічного зростання – з іншого.

¹ Наук. керівник: доц. Я.В. Кульчицький, канд. екон. наук – НЛТУ України, м. Львів